

Szeretnék május éjszakáján...

Hogyan, hogyan nem, mindig megjön a tavasz. Kivirulnak a fák, barackfák, mandulafák, aztán a cseresznyék meg almafák. Pitypang is van szépen, de az nem a fákon, hanem a földön, mindenütt, ahol egy csöppnyi föld van. Csöppnyi föld pedig mindenütt van, hiszen az egész földgolyó tulajdonképpen csöppnyi földek összessége, mondják a tudósok, éppen ezért pitypangerdő kell hogy tavasszal beborítsa az egész földgolyóbist. Aztán ha a sárga pitypang – van, ahol „zsibadöglesztőnek” hívják (ők tudják, miért), elvirágzik, akkor „fújd, ki tudja, eddig fújhatod”, – szívesen játszik vele gyermek és felnőtt, kézbe kell venni a leszakított egykori virágot, jó nagy lélegzetet venni, s az ember kezében csak egy szál, a nyél marad, s száll, – száll – száll a pehely szerte a világba...

Éppen erről van szó. Szerte, szanaszét szállni a világba... Elszállni, fölszállni, minden földhöz ragadt embernek a legnagyobb vágya ez. Elszállni, mint a pitypang – nem a virág, hanem a minek is mondják? Az a szép gömb, aminél tökélethebbet ember aligha tud csinálni.

Szóval a zsibadöglesztő. De hát mitől döglök a légy? Légy kész, munkára kész, – sokan vannak még, akik tudják ezt, főleg ilyenkor, egy pohár sör után, május elseje környékén: „Itt van május elseje, énekszó és tánc köszöntse...” Meg hát a zsibadöglesztő. E nélkül nincs május.

Vannak pékek, voltak pékek, és lesznek is pékek. Mint ahogy Lenin élt, Lenin él és élni fog. Mert: Lenin vagy nem Lenin, ez itt a kérdés erről szól a dráma, a nagy drámának a leglényegesebb kérdése. Emlékszik erre még Hajnal Károly, aki valamikor – de szép is volt az! – a felvonulás után boldogsággal teli szívvel szívta a söröskorsó habját, s ette – dehogy is ette! Fogyasztotta hozzá az elengedhetetlen (azért ha beért a szájába, mégis csak elengedte) a virslit...

Május, májusban szép a világ, nyílnak az orgonák... Hajnal Károly emlékszik még erre is. Mert hát mi mindenre emlékszik egy ember, nincs ember, aki megmondhatója. De ő emlékszik erre is. Májusban szép a világ... „Szeretnék május éjszakáján letépni minden orgonát...” – énekli tovább lelke legmélyén, miután elcsitult már az „Itt van május elseje...”

Mert azért mégis csak szebb ez a nóta, hiszen gyerekkorában fújhatta még a templom kórusán az orgonát. „Szeretnék május éjszakáján...” Mit is szeretnék? Gondolkodni kell... Gondolkodom, tehát vagyok, jut eszébe Hajnal Károlynak éjfél tájt, miután letépni óhajtott minden orgonát. De sokkal fontosabb a következtetés: Gondolkodom, tehát vagyok...

Vagyok, vagyok, szomjas vagyok... Egyszerű ténymegállapítás.

Hol vagytok, régi barátok... szólal meg benne a nóta. Nem nóta az, dal, úgy mondják. Meg: Azért vannak a jó barátok, hogy a rég elvesztett álmot... Micsodát? Mit is vesztettem el? – kérdi magától. Álmot? Álom, álmom, édes álmom... Igen erről van szó, hazafelé menet csak erre gondol. Mert nem mindegy, vannak-e álmai az embernek. Valahol halotta egy okos előadásban: Mondd meg, mit álmodsz, s

megmondom, ki vagy...? Hát várhatnak, hogy megmondja, mit álmodik. Mert hát kinek van joga ahhoz, hogy belenézzen a legtitkosabb álmaiba? Az ember álmodik, amit akar. S az ember azt akarja, amit álmodik. Letépni minden orgonát... május éjszakáján. De miért kell ezt éppen éjszaka letépni? Miért nem lehet fényes nappal, hiszen már nem kell bujkálni senki elől. Személyiségi joga mindenkinek, hogy letépje az orgonát. S aki ettől fél, hát féljen: nincs joga félni. Megmondta ezt az emberi jogok biztosa is.

Hajnal Károly éjfél tájt gondolja végig általában az életét. Mert hát mi végre vagyunk is a világon? Hogy május éjszakáján letépjünk minden orgonát...

Mit is értenek az emberek? Manapság orgona sincs már rendes, a hajnalok sem harmatosak, az éjszakák sem sötétek, hiszen pásztázzák az eget májusban már a furcsábbnál furcsább – poszták... Itt Hajnal Károly gondolkodóba esik. Május éjszakáján. Fény poszták... Nem, fénypaszományok... Ez sem igazi. Nem így szokták mondani. De hogyan? Pászma? Pászta? Annak nem sok értelme van...

Azt még csak tudja, és énekl, de már nem csak befelé, hanem kifelé is, hogy „Szeretnék május éjszakáján letépni minden orgonát...” de belezavar ebbe a szép gondolatmenetbe a Siófok felől megjelenő fénypaszomány. Nem. Fénypöszméte. Nem. Pászma. Az sem. Hát akkor mi...

A modern technika legújabb vívmányai pásztázzák az eget Szepezd felé, Siófok felé egyaránt.

Odafönn a csillagok elhalványodnak, s mintha szégyellnék magukat, el is bújnak. Az énekszó pedig – bátorítva egy újabb korsó sörtől – továbbra is hangzik, de befelé már nem, csak kifelé:

Szeretnék május éjszakáján letépni minden orgonát...

A polgárország csupa fül és csupa szem. Éjszaka inkább fül, mint szem, de mindegy, lényeges, hogy van. Őrzi a polgárokat, s őrzi Hajnal Károlyt is, hiszen ő is polgár, szabad polgár, aki bármikor fordulhat a polgári jogok biztosához. Biztosan fordulhat – legkésőbb hajnalban. Hajnal Károly mikor is fordulhatna igazán jogaiért, hogy letépjen minden orgonát?

Van-e egyáltalán joga ehhez? Mert kié az orgona?

Arról nem tehet Hajnal Károly, hogy ezt az éneket hallja az atya is, és őrséget rendeltet az orgonához: vigyázni kell rá, mert a háború alatt egy eltévedt ágyúgolyó majdnem letépte az egész orgonát. Igaz nem május éjszakáján... Elindul hazafelé. Este van már, csillag van az égen... De nem jó ez az ének. Már nincs este. Talán sosem is volt. Csak orgonák voltak, amiket le kellett volna tépni. Május éjszakáján.

Orgona... A sztalinorgonákról beszélt neki még a nagyapja, de biztos, hogy most nem azokat kellene letépni. Meg hát hol találna ő sztalinorgonát a félszigeten? De alighanem mégis csak azokat kellene letépni, hiszen azok azért vannak. De ha letépi, akkor a tűzijátékot mivel fogják majd csinálni? Nem azzal játszottak? Tűzzel játszottak tűzijátékot... Sztalinorgonával. Május éjszakáján...

Hajnal Károly lelkére rátelepszik hajnalban az éji homály. A régi dicsőség éji homálya, az iskolában is volt erről szó. Nem is akármilyen volt ez a régi dicsőség, kemény legény volt.

„Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban...” Ez az. Késelni az éji homályban. Erre volna szükség. Letépni minden orgonát így volna a legegyszerűbb. A régi dicsőség kését elkérni, levágni vele minden orgonát, csokorba kötni, és vinni, vinni,

vinni... ameddig csak lehet. Mert lehet. Mert Hajnal Károly nem a sötétség embere. Még akkor sem, ha hajnalban ráborul az éj homálya.

Horka, kraszna, horkoló, krasználó, – míg be nem talál az ő utcájába De nagyszerű érzés hazatérni! Mert miért vagyunk a világon? Valahol halotta, talán a kábeltévében hogy azért vagyunk a világon, hogy valahol ott legyünk benne. Május éjszakáján is. Májusi hajnalban is. Amikor ráborul az éj homálya. Hajnalok hajnalán.

Liszttharmat utca... de csodás... Liszt, kenyér készül belőle. Harmat: hizlalja a füvet.

Liszttharmat: ennél szebb szót kitalálni sem lehetne. Hazatalál. Lefekszik. Liszttharmat borítja. A babája szívét meg bánat szomorítja.

